

Yttrande över remiss från Skogsstyrelsen gällande förslag till nationell skötselstrategi

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) anser att strategin innehåller ett omfattande underlag som stöd för prioritering och genomförande av skötselåtgärder. Överlapp mellan de olika dokumenten gör dock materialet oöverskådligt och svårtillgängligt.

Strategin kan leda till ökad dialog och kontakt mellan olika parter och uppmuntra till ökad skötsel. Kontinuerlig dialog och nämnt årligt möte för att följa upp genomförandet bedöms dock som avgörande om strategin ska bli verklighet.

När det kommer till implementeringen av strategin så ligger stort fokus på att uppnå måleffektivitet. Detta är givetvis viktigt, men det är en stor brist att *kostnadseffektiviteten* i princip helt lyser med sin frånvaro, det finns ett stort behov av att utveckla metodik som gör åtgärderna *både* mål- och kostnadseffektiva.

Generella synpunkter

Syftet med strategin är att bidra till att förbättra bevarandestatusen för naturtyper och arter, samt skogslandskapets gröna infrastruktur. Även om strategin framför allt handlar om förutsättningarna för att nå dit saknar SLU tydliga målbilder för de prioriterade åtgärderna. I bilaga 3 kan förväntat resultat eller förväntad effekt också kompletteras med förväntningar på resultat vad gäller biologisk mångfald och bevarandestatus, inte bara administrativa och samordningsmässiga resultat av strategin.

En stor del av föreslagna insatser omfattar utredningar och andra administrativa förberedelser eller underlag. SLU vill betona att mycket skötsel kan genomföras redan idag utifrån behov listade i befintliga skötsel-, bevarandeplaner och andra dokument. Strategin bör tydligare lyfta betydelsen av och möjligheten att omgående genomföra åtgärder och genom utbyte av erfarenheter parallellt initiera en lärande process för bättre skötsel av skyddade områden.

Koppling mellan naturtyper i strategin och Habitatdirektivet (del 3 i huvuddokumentet):

- Strategin nämner naturtypsgrupper såsom brandpräglade skogar, sumpskogar, sväm- och strandskogar samt betade skogar. Det är otydligt hur dessa naturtyper relaterar till de naturtyper som definieras i Habitatdirektivet.
- **Förslag:** Tydliggör vilka naturtyper enligt Habitatdirektivet som ingår i strategin för att underlätta konstruktionen av översättningsnycklar, samt för att direkt kunna tillämpa förslagen i strategin vid skötsel av skyddade områden.

Omfattning av skötselinsatser:

- Det bör förtydligas att rapporten presenterar ett urval av prioriterade insatser och inte en komplett lista.
- **Förslag:** Redogör för strategins omfattning och prioriteringar i avsnittet "Varför en strategi?", t ex likt avsnitt 2.4 om åtgärder för friluftsliv.

Konsekvent presentation av kunskap och målbilder för varje naturtyp:

- Specificera målbilder för skötselinsatser, exempelvis vad som avses med en glesare skog (t.ex. trädens grundyta), humustäckets tjocklek efter insatser och vilka strukturer som definierar en svämskog.
- Var konsekvent i hur information presenteras för olika naturtyper, t ex när det gäller att lyfta fram arter som exempel.

Tidsramar och samarbete för genomförande av strategin:

- Strategin innefattar många steg som kräver utveckling av kunskapsunderlag, gemensam metodik och samordning mellan parter.
- **Förslag:** Tydliggör tidsramar för när viktiga dokument och underlag ska vara på plats för att inte försena genomförandet av skötselinsatser.

Del 3 och 4 handlar om genomförande och utvärdering av åtgärder för att implementera strategin och där ligger fokus på att uppnå måleffektivitet. Det vill säga att uppnå de naturvärdesrelaterade mål som åtgärderna syftar till. Detta är givetvis viktigt, men det är en stor brist att *kostnadseffektiviteten* i princip helt lyser med sin frånvaro. Detta är beklagligt, eftersom det finns ett stort behov av att utveckla metodik som gör åtgärderna *både* mål- och kostnadseffektiva. Det skulle innebära att mängden åtgärder som kan göras för en given budget kan maximeras, alternativt att det blir billigt att göra de åtgärder som önskas/krävs. SLU bedriver denna typ av forskning, som bland annat har resulterat i dessa publikationer:

- Lindroos, O., Söderlind, M., Jensen, J & Hjältén, J. (2021). Cost analysis of a novel method for ecological compensation - a study of the translocation of dead wood. *Sustainability* 13(11), 6075. 18 pp. <https://doi.org/10.3390/su13116075>
- Grönlund, Ö., 2020. Forest operations in multifunctional forestry. *Acta Universitatis Agriculturae Sueciae* 2020:61. Umeå: Swedish University of Agricultural Sciences, Department of Forest Biomaterials and Technology. <https://res.slu.se/id/publ/108516>

Att helt fokusera på åtgärder och insatser för att uppnå ekologiska effekter, och helt bortse från de praktiska och kostnadsrelaterade sidorna av genomförande av åtgärder innebär två möjliga saker:

1. Att det saknas kunskap om relevansen av de praktiska och kostnadsrelaterade sidorna av genomförande av åtgärder.
2. Att det förutsätts att denna kunskap redan är så etablerad, och att ingen ytterligare forskning eller utveckling behövs. Detta stämmer dock inte, utan det finns stora forskningsbehov inom detta område.

Oavsett orsak så är avsaknaden av det praktiska och kostnadsrelaterade sidorna av genomförande av åtgärder en stor brist för strategin, eftersom det sänker dess trovärdighet och kommer också att inverka menligt på hur väl strategin kommer att kunna implementeras.

Specifika synpunkter

Sida 12. Branden kan förmodligen också räknas som en del av historisk markanvändning i meningen "Att historisk markanvändning i form av bete, lövtäkt och slåtter i stort sett har upphört ger flera negativa konsekvenser för naturtyper och arter."

Förtydliga att meningen handlar om en "nutida, eller modern" markanvändning i meningen "Tidigare markanvändning har ofta förändrat ekosystemens struktur och funktion negativt." Detta syftar på en förändring från "historisk markanvändning".

Sida 15: skriv bibehålla i "genomförande av nödvändiga bevarandeåtgärder för att bibehåll och utveckla tillståndet"

Sida 19. Dela upp tydligare vilka trädslag är trivialträd och vilka som är ädellövträd i meningen: "Barrskogar och blandskogar med barrträd och lövträd, såväl triviallövträd som berg- och skogsek, som historiskt påverkats av brand"

Sida 23. Skriv "som" i meningen: "och på lång sikt är branden en process om främjar förekomsten av lavrika skogar."

Sida 28. Stryk "spår" i meningen: "Det är inte ovanligt att hitta spår mycket gamla spår"

Sida 29: Ändra till "Utredas" i meningen "Utred vilka insatser som behövs för att säkerställa förbättrad hänsyn till kulturmiljöer vid naturvårdande skötsel i svämskogar"?

Sida 31. Detta är vagt skrivet. Förslagsvis kan man specificera att vissa länsstyrelser har en betesförmedling där man kan anmäla sig i meningen: "Där det inte är möjligt att själv ordna med djur är det värdefullt att upplåta mark till en arrendator, kanske via en betesförmedling."

Sida 33. Ta bort "till" i meningen: "Lövtäkt har inte bara bedrivits på inägomark utan till även på utmarken under senare hälften av 1800-talet och i början av 1900-talet."

Sida 33. Angående meningen: "Hamlning av ask bör tills vidare inte utföras". Enligt TUVAs databasen så är asken det vanligaste trädslaget inom objekt som har hamlade träd. Utveckla gärna vad är fördelning av trädslagen av hamlade träd i dessa objekt, och om inte ask, vilka trädslag ska prioriteras för nydaning till exempel.

Sida 34. "Omkring 135 arter är specialiserade på bok, av dem är 56 rödlistade" Information om rödlistade arter anges inte konsekvent för alla naturtyper. Det vore bra att ange hur många arter ska kunna gynnas i andra miljöer.

Sida 35. Ett felplacerat stycke om hydrologi i under rubriken restaurering av medelålders bokskogar. "Kunskapshöjande rådgivningsinsatser genomförs, där betydelsen av naturlig hydrologi i sumpskogar lyfts fram."

Sida 36. Otydlig formulering. Syftar meningen till kunskapsutveckling för övriga skötselåtgärder ska förbättras i meningen: "Det är angeläget att det sker en kunskapsutveckling för alla områden fortsatt, då främst gällande betes effekter och effekter av hydrologisk återställning."?

Sida 37. Skötselåtgärder som påverkar träslagssammansättning kan påverka angrepp av granbarkborre (t.ex. Kärverno et al. 2016). Det bör nämnas att man med avseende på risken för angrepp av granbarkborre ska vara försiktig i kalkbarrskog med dominans av gran. Av försiktighetsskäl kan fri utveckling där vara det bästa valet.

Sida 37. Förtydliga vilka som är snabbväxande arter som gynnas av klimatförändringarna i meningen " Ett exempel är ökad igenväxningstakt med snabbväxande arter till följd av en förlängd växtsäsong, vilket skulle kunna öka behovet av bete och naturvårdsröjning."

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Göran Ericsson efter föredragning av koordinator Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av professor Ola Lindroos vid institutionen för skogens biomaterial och teknologi samt miljöanalysspecialist Vita Manak och enhetschef Lena Tranvik båda vid SLU Artdatabanken.

Göran Ericsson

Linda Ferngren